

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

کلان منطقه ۲ آمایش آموزش عالی بخش سلامت کشور

کارگروه توسعه دانش سلامت محیط زیست

برنامه ارتقاء دانش سلامت محیط زیست در حوزه سموم (آفت کشهای) کشاورزی

فروردین ۱۳۹۸

بر اساس تعریف، سموم دفع آفات نباتی هرگونه مواد شیمیائی معدنی یا آلی یا هورمونی و یا بیولوژیک است که بتوان با کاربرد آن بطور مستقیم و یا غیر مستقیم از زیان آفات زنده بمحصولات و فرآورده های کشاورزی و دامی جلوگیری کرده یا آنرا متوقف یا محدود نمود.

امروزه مواجهه با انواع سموم و آفت کشتهای کشاورزی از طریق آب، خاک، هوا و محصولات کشاورزی یکی از عوامل مهم تهدید کننده سلامت می باشد بطوریکه نگرانیهای زیادی در خصوص باقیمانده سموم در محصولات کشاورزی وجود دارد و بخشی از بار بیماریهای سرطانی به سموم کشاورزی نسبت داده می شود. از اینرو، موضوع برای متولیان حفظ سلامت از اهمیت زیادی برخوردار بوده و وزیر محترم بهداشت نیز از دانشگاههای علوم پزشکی سراسر کشور خواسته است در حوزه سموم کشاورزی ورودی بیشتری نمایند.

بر این اساس کارگروه توسعه دانش سلامت محیط زیست به عنوان یکی از اولویت های کاری خود در سال ۱۳۹۸، توسعه دانش سلامت مرتبط با سموم کشاورزی را مد نظر قرار داده است تا بتواند با همکاری کلیه دانشگاههای علوم پزشکی کلان منطقه ۲ آمایش آموزش عالی در بخش سلامت کشور، کمیته هماهنگی کنترل و نظارت بهداشتی بر سموم و مواد شیمیایی، مؤسسه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی، سازمان جهاد کشاورزی استان، بخش خصوصی و کشاورزان گامهای ارزشمندی را در راستای توسعه دانش مرتبط با سموم برداشته و نقش خود را در حفظ و ارتقاء سلامت جامعه ایفاء نماید.

دکتر محمد مسافری

رئیس کارگروه

اهمیت موضوع:

اگر چه موضوع سموم و آفت کشتهای کشاورزی در قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران مد نظر قرار گرفته و دیده شده است اما روند رو به رشد مصرف سموم در کشور و نیز سهم نسبتاً بالای "سموم خطرناک" در بین سموم مصرفی حکایت از آن دارد که هنوز با وضعیت مطلوب در این خصوص فاصله بسیاری داریم. بر اساس آمار موجود سرانه مصرف سموم کشاورزی در کشور تا بیش از ۴۰۰ گرم بازای هر نفر در سال نیز برآورد می شود.

بر اساس قانون برنامه ششم توسعه وزارت بهداشت موظف است در زمینه کنترل سلامت محصولات کشاورزی، مانند میزان سموم و استاندارد آن در مواد غذایی، واردات و تولید آن نظارت و دخالت نماید. کنترلهای انجام شده توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تحقیقات پراکنده و محدود انجام شده توسط محققین حکایت از این دارد که در برخی از محصولات کشاورزی، باقیمانده برخی سموم بیش از حد مجاز است بطوریکه مصرف چنین محصولاتی، سلامت مصرف کنندگان را می تواند به خطر اندازد.

اگر چه در خصوص پایش و اندازه گیری سموم در ۸ محصول عمده در کشور اقداماتی انجام شده است با این حال توسعه دانش سلامت مرتبط با سموم کشاورزی آنچنانکه باید مد نظر قرار نگرفته است. بدیهی است که اگر آگاهی و نگرش مدیران، کارشناسان، کشاورزان و نیز بخش تولید و عرضه سموم کشاورزی در خصوص اهمیت و اثرات سلامتی کاربرد سموم کشاورزی ارتقاء نیابد نمی توان انتظار عملکرد مطلوبی را در این حوزه داشت.

هدف برنامه:

- ارتقاء آگاهی، نگرش و دانش سلامت محیط زیست مرتبط با کاربرد سموم کشاورزی در کشور
- تدوین برنامه های آموزشی مرتبط با کاهش مصرف سموم کشاورزی خطرناک در کشور
- تعیین جنبه های بهداشتی و سلامتی مرتبط با کاربرد انواع سموم کشاورزی مصرفی رایج در کشور

رئوس فعالیتهای کارگروه توسعه دانش سلامت محیط زیست در خصوص سموم کشاورزی

ردیف	محور فعالیت
۱	هماهنگی اولیه با اداره کل سلامت محیط و کار وزارت بهداشت و کمیته تخصصی مربوطه
۲	ایجاد هماهنگی و حساسیت در دانشگاههای کلان منطقه ۲ آمایش و کشور نسبت به موضوع سموم کشاورزی و مخاطرات سلامت مرتبط با سموم و سوق دادن مسائل آموزشی و پژوهشی در این خصوص
۳	ایجاد هماهنگی با سازمانهای ذیربط کلان منطقه ۲ و کشور در خصوص برنامه های تدوین شده در حوزه کاهش اثرات سلامت سموم و ارتقاء دانش مرتبط
۴	تقویت محتوی آموزشی مرتبط با جنبه های بهداشتی و سلامتی سموم کشاورزی در بخش آموزش عالی وزارت بهداشت و وزارت علوم
۵	تقویت آموزش مجازی در خصوص اثرات بهداشتی و سلامتی کاربرد سموم کشاورزی و راه اندازی رشته ی مرتبط
۶	تدوین کتاب مرجع در خصوص اثرات سلامتی و بهداشتی سموم کشاورزی
۷	تدوین برنامه های آموزشی برای مهندسان جهاد کشاورزی در خصوص جنبه های سلامت سموم کشاورزی
۸	تدوین برنامه های آموزشی برای عرضه کنندگان سموم در خصوص جنبه های سلامت سموم کشاورزی
۹	تدوین برنامه های آموزشی برای کشاورزان در خصوص جنبه های سلامت سموم کشاورزی و اجرای آن توسط خانه های بهداشت
۱۰	تولید اطلاعات و آمار در خصوص کاربرد سموم خطرناک در کشور
۱۱	هدایت پژوهش های علوم پزشکی در زمینه اثرات بهداشتی و سلامتی سموم و آلودگی محیط زیست
۱۲	تعیین توان دانش آزمایشگاهی آنالیز سموم موجود در کشور به منظور تعیین نقاط قوت و کمبودهای موجود و رفع نیازهای آموزشی
۱۳	برگزاری نشستهای آموزشی، سمینار و کارگاه در کلیه موارد مرتبط